

Česká republika

NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Přibáně, soudce zpravodaje Martina Smolka a soudkyně Veroniky Křest'ánové o ústavní stížnosti stěžovatele **J. M.**, zastoupeného Mgr. Lukášem Smutným, advokátem, sídlem Václavské náměstí 832/9, Praha 1, proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 8 Tdo 1177/2025-336 ze dne 18. února 2026, usnesení Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 10 To 139/2025-295 ze dne 11. září 2025 a rozsudku Okresního soudu v Hradci Králové č. j. 7 T 30/2024-279 ze dne 5. května 2025, za účasti **Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Hradci Králové a Okresního soudu v Hradci Králové**, jako účastníků řízení, takto:

- I. Usnesením Nejvyššího soudu č. j. 8 Tdo 1177/2025-336 ze dne 18. února 2026, usnesením Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 10 To 139/2025-295 ze dne 11. září 2025 a rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové č. j. 7 T 30/2024-279 ze dne 5. května 2025 byla porušena zásada *in dubio pro reo*, a tím i čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.**

- II. Tato rozhodnutí se proto ruší.**

Odůvodnění:

I.

Podstata nálezu

1. Při rozhodování o vině a trestu je nutné důsledně uplatňovat zásadu *in dubio pro reo*. Jestliže mají trestní soudy pochybnosti o skutkových okolnostech případu a nemají-li další možnosti, jak tyto skutečnosti postavit najisto nad jakoukoli pochybnost, mají povinnost obžalovaného zprostit obžaloby.

2. V případech, ve kterých trestní soudy rozhodují o trestném činu zpronevěry podle § 206 trestního zákoníku, musí s takto požadovanou mírou jistoty určit, zda jsou naplněny všechny znaky této skutkové podstaty, tedy i prvek svěření cizí věci. V nynějším případě měly obecné soudy stěžovatele zprostit obžaloby, jestliže neměly jistotu v tom, že organizátorovi rybářských závodů byly peníze na startovné od účastníků pouze svěřeny, nebo zda se staly jeho vlastnictvím.

II.

Shrnutí skutkových a procesních okolností

3. Stěžovatel jako pořadatel rybářského závodu od soutěžících vybral tzv. startovné. Výhercům závodu měl podle propozic závodu vyplatit mj. peněžité výhry, konkrétně cenu za první chycenou rybu závodu (1 500 Kč), za nejtěžší rybu závodu (7 000 Kč) a ceny za 1. – 3. místo (50 000 Kč; 35 000 Kč a 25 000 Kč). Stěžovatel ale výhry za první tři místa nevyplatil. Před ukončením závodu použil část vybraného startovného k úhradě vlastního dluhu, protože jeho věřitel ho na závodech osobně navštívil a domáhal se splnění.

4. Okresní soud původně stěžovatele zprostil obžaloby z přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 trestního zákoníku (rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové č. j. 7 T 10/2024-237 ze dne 14. 8. 2024). V odůvodnění také zvážil, zda se nejednalo o přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 3 trestního zákoníku. Ani spáchání tohoto činu však neshledal. K odvolání státního zástupce krajský soud rozsudek zrušil a věc vrátil okresnímu soudu (usnesení Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 10 To 31/2025-263 ze dne 20. 2. 2025). Neztotožnil se totiž s jeho právními závěry ohledně povahy smluvního vztahu mezi stěžovatelem a poškozenými (soutěžícími) – okresní soud považoval vztah mezi stěžovatelem a soutěžícími za nepojmenovaný smluvní typ, krajský soud ho měl za přiměřený smlouvě o obstarání věci. Zatímco soud prvního stupně vyhodnotil, že startovné bylo ve stěžovatelově vlastnictví (a nemohlo se tedy jednat o zpronevěru), odvolací soud uzavřel, že startovné mu bylo pouze svěřeno.

5. Okresní soud v záhlaví označeným rozsudkem poté shledal stěžovatele vinným z přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 trestního zákoníku a uložil mu trest odnětí svobody v délce trvání 16 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu 24 měsíců. Smlouvu mezi stěžovatelem a soutěžícími tentokrát považoval za přiměřenou příkazní smlouvě, peníze mu tedy byly jenom svěřeny a on je použil pro jiný účel. Proti rozsudku podal stěžovatel odvolání, které krajský soud napadeným usnesením zamítl jako nedůvodné. Smlouvu považoval taktéž za příkazní smlouvu svého druhu. S jeho závěry se ztotožnil i Nejvyšší soud, který stěžovatelovo dovolání odmítl jako zjevně neopodstatněné v záhlaví označeným usnesením.

III.

Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel tvrdí, že napadeným rozhodnutími bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod („Listiny“), princip presumpce nevinny podle čl. 40 odst. 2 Listiny a že došlo k porušení zákazu zbavení osobní svobody pro neschopnost dostát smluvnímu závazku zakotveného v čl. 8 odst. 2 Listiny.

7. Zaprvé, soudy porušily ústavní imperativy, podle kterých soudní rozhodnutí nemají být překvapivá či být založena na libovůli, a to především při hodnocení důkazů. Závěry soudů z dokazování nevyplývají, jsou s ním v extrémním rozporu. Důkazy ve prospěch stěžovatele soudy opomněly, resp. je bagatelizovaly a vykládaly v rozporu s jejich obsahem. Stěžovatel se stal vlastníkem startovního, nešlo tedy o svěřenou věc. Z propozic závodu opačný závěr nevyplývá. Hodnocení soudů je založeno na argumentu *ad absurdum*, zvolený výklad je zcela neudržitelný a nepřezkoumatelný. Stěžovatelovi není jasné, kdy se startovné stává jeho vlastnictvím, zda z něj mohl hradit jiné náklady než výhry, či zda by byl povinen vracet přebytek startovního účastníkům závodu v případě, že náklady na závod startovné nepřevyší. Dovolací soud se přitom touto argumentací vůbec nezabýval.

8. Zadruhé, ve věci došlo k porušení presumpce nevinny vlivem nesprávného hmotněprávního posouzení skutku. Již ze sporu o to, zda se startovné stalo vlastnictvím stěžovatele, nebo mu bylo pouze svěřeno, vyplývá, že se názor stěžovatele a soudů různých stupňů liší. Pokud samy soudy mají pochybnosti o právní kvalifikaci, je nutné přistoupit k aplikaci zásady *in dubio pro reo*. Při tak velké složitosti právní otázky nemůže adresát normy vědět, zda se vůbec trestného jednání dopouští. Stěžovatel dále odkazuje i na judikaturu, podle které je při možnosti více výkladů skutkového stavu třeba uplatnit ten, který je pro stěžovatele nejpriznivější.

9. Zatřetí, obviněný byl odsouzen pro dluh z nevyplacených výher. Byl tak porušen zákaz zbavení osobní svobody pro neschopnost dostát smluvnímu závazku obsažený v čl. 8 odst. 2 Listiny. Celá věc by měla být řešena před civilními soudy.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní stížnost byla podaná oprávněnou osobou včas (§ 72 odst. 1 a 3 zákona o Ústavním soudu) a je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*). Stěžovatel je řádně zastoupený advokátem (§ 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu) a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný.

11. Ústavní soud rozhodl podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez ústního jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci.

V.

Vyjádření k ústavní stížnosti a replika stěžovatele

12. **Okresní soud** k odůvodnění svého rozsudku neměl co dodat a plně na něj odkázal.

13. **Krajský soud** považoval argumenty z ústavní stížnosti za pouhé opakování předchozí argumentace stěžovatele a neshledal na svém postupu nic protiústavního.

14. **Nejvyšší soud** uvedl, že své posouzení považuje za ústavně souladné. Vztah mezi stěžovatelem a účastníky závodu odpovídal příkazní smlouvě, tedy šlo pouze o svěřené prostředky. Většina argumentace stěžovatele se opakuje již v předchozích fázích řízení.

15. **Okresní státní zastupitelství, Krajské státní zastupitelství** ani **Nejvyšší státní zastupitelství** k výzvě Ústavní soud neinformovala, že chtějí v řízení vystupovat jako vedlejší účastníci a ani nezaslala svá vyjádření k věci. Ústavní soud s nimi tedy dále jako s vedlejšími účastníky nejednal.

16. Ústavní soud **stěžovateli** vyjádření, která obdržel, nezasílal k replice, neboť z nich neplynula žádná nová argumentace, jež by pro rozhodování Ústavního soudu byla relevantní.

VI.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

17. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

VI.1. Obecná východiska

18. K právu na soudní ochranu a právu na spravedlivý proces patří i princip presumpce neviny, podle kterého je každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, považován za nevinného, dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla vyslovena jeho vina (čl. 40 odst. 2 Listiny, čl. 6 odst. 2 Úmluvy, § 2 odst. 2 trestního řádu). Od ní se odvíjí i princip rozhodování *in dubio pro reo*, tedy v pochybnostech ve prospěch obžalovaného. Podle platných podústavních procesních předpisů tomuto principu odpovídá důvod zproštění obžaloby podle § 226 písm. a), b) a c) trestního řádu (nález sp. zn. [I. ÚS 3090/25](#) ze dne 15. 5. 2026, bod 14). Zásada *in dubio pro reo* požaduje, aby obviněnému byla vina ze spáchání

trestného činu prokázána bez rozumných pochybností. Tam, kde existují jakékoliv rozumné pochybnosti, musejí být vyloženy ve prospěch obviněného (nález [sp. zn. III. ÚS 2042/08](#) ze dne 26. 11. 2009). Trestní řízení vyžaduje v tomto ohledu ten nejvyšší možný stupeň jistoty, který je možno od lidského poznání požadovat, alespoň tedy na úrovni obecného pravidla "prokázání mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost" (nález [sp. zn. IV. ÚS 260/05](#) ze dne 17. 5. 2007, bod 25). Uplatnění zásady presumpce nevinny a z ní vyvozeného pravidla *in dubio pro reo* je tedy namístě, pokud soud po vyhodnocení všech v úvahu přicházejících důkazů dospěje k závěru, že není možné se jednoznačně přiklonit k žádné ze skupiny odporujících si důkazů, takže zůstávají pochybnosti o tom, jak se skutkový děj odehrál (srov. nálezy [sp. zn. III. ÚS 2042/08](#) ze dne 26. 11. 2009, [sp. zn. II. ÚS 698/19](#) ze dne 24. 9. 2019, ze dne 8. 2. 2022 [sp. zn. IV. ÚS 2718/21](#), či [sp. zn. IV. ÚS 1374/25](#) ze dne 27. 11. 2025, bod 39).

19. Presumpce nevinny je rovněž zakotvena v čl. 6 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, z něhož podle Evropského soudu pro lidská práva plyne povinnost vyložit jakoukoliv pochybnost ve prospěch obviněného (rozsudek ve věci Barbera, Messegué a Jabardo proti Španělsku, č. 10590/83, ze dne 6. 12. 1988, bod 77). Evropský soud pro lidská práva zároveň vyžaduje, aby soudci nevycházeli z předem pojatého přesvědčení, že obžalovaný spáchal čin, který je mu kladen za vinu, a aby důkazní břemeno spočívalo na obžalobě (rozsudek ve věci Lavents proti Litvě, č. 58442/00, ze dne 28. 11. 2002, body 125 a 126).

20. Co se týká trestného činu zpronevěry upraveného § 206 trestního zákoníku, dopustí se jej ten, *[k]do si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena*. Předně je třeba uvést, že takovou svěřenou věcí mohou být i peněžní prostředky (ŠÁMAL, P. § 206. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2584, marg. č. 4). U trestného činu zpronevěry je však mj. stěžejní vyřešení otázky, zda se jedná o cizí věc, jež byla pachateli (pouze) svěřena. Toto posouzení závisí na charakteru soukromoprávního vztahu mezi jím a svěřitelem věci. Takový právní vztah může být založen různými typy smluv, ale i pouhým faktickým předáním svěřené věci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Tzn 72/95 ze dne 28. 3. 1996). Svěřenou věcí ve smyslu § 206 naproti tomu není věc, která na základě soukromoprávního vztahu přešla do vlastnictví druhé smluvní strany (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 216/2003 ze dne 9. 4. 2003). K převodu vlastnictví dochází např. u kupní smlouvy nebo u smlouvy o zápůjčce; naopak k převodu vlastnického práva nedochází např. u příkazní smlouvy (viz ČEP, D. a KANDOVIČ, K. § 206 in: ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck 2025, marg. č. 9-16.). Tyto příklady neznamenaají, že při dovozování trestnosti jednání je nutné určit pojmenovaný smluvní typ, který znají zákony z oblasti občanského práva; je ovšem nutné určit prvky smluvního vztahu tak, aby bylo postavené najisto, zda se potenciální pachatel stal, nebo nestal vlastníkem věci. Jestliže není tento smluvní vztah po provedení dokazování možné jasné stanovit, není možné obžalovaného odsoudit za spáchání zpronevěry. Pokud by za takové situace k odsouzení došlo, byla by porušena právě zásada *in dubio pro reo* (stejně viz nález sp. zn. IV. ÚS 438/2000 ze dne 28. 8. 2001).

VI.2 Aplikace obecných východisek na posuzovanou věc

21. Při posuzování soukromoprávního vztahu mezi stěžovatelem a účastníky rybářského závodu vycházely obecné soudy z jediného důkazu – z propozic závodu. Tyto propozice vyhodnotily nakonec trestní soudy tak, že se jedná o příkazní smlouvu a že se tedy stěžovatel nestal vlastníkem startovního, ale dotčené prostředky mu byly pouze svěřené. S tímto posouzením se Ústavní soud neztotožňuje.

22. Předně, smlouva v této věci, kterou obecné soudy vyhodnotily jako smlouvu příkazní, svými prvky neodpovídá vztahu, který běžně vzniká mezi příkazcem a příkazníkem. Typicky se příkazník nezavazuje k určitému výsledku, ale tomu, že vynaloží veškerou snahu k dosažení smluvního cíle. V případě organizace rybářských závodů se nicméně stěžovatel zavázal, že závod uspořádá a také k tomu, jak bude přesně probíhat i jaké ceny budou na konci vyplaceny. Ústavní soud dospěl k závěru, že se jednalo o nepojmenovaný druh smluvního vztahu odpovídající běžné praxi organizování kulturních a sportovních akcí. U takového druhu akcí se obvykle jedna strana zavazuje uspořádat akci a druhá strana za ni zaplatí peníze, přičemž prostředky, které organizátor nespotřebuje, se účastníkům nevrací – účastníci v takovém případě počítají s tím, že případný profit z uspořádání akce zůstává organizátorům.

23. To neznamená, že za určitých skutkových okolností by i organizace kulturních a sportovních akcí nemohla spočívat jen ve svěření peněžních prostředků. Jak je uvedeno výše, vždy bude záviset na konkrétním nastavení soukromoprávního vztahu mezi účastníky a organizátorem. I pokud by Ústavní soud připustil, že z nynějších propozic závodu vůbec lze učinit závěr o svěření startovního, jak k němu dospěly trestní soudy, pak takový závěr nemohl být jednoznačný, neboť z propozic vyplývá přinejmenším pochybnost o této otázce. Předně, podle propozic je platba účastníků označena jako „startovné“ – tato skutečnost svědčí pro závěr, že účastníci zaplatili za účast na akci, tedy že prostředky nebyly stěžovateli pouze svěřeny za účelem vyplacení výher. V propozicích je dále uvedeno, že v případě neúčasti nebo nedostavení se týmů „startovné propadá ve prospěch organizátora“, z čehož by bylo možné se přiklonit k výkladu, že teprve v okamžiku neúčasti týmu se stěžovatel stal vlastníkem peněz. Ta stejná věta propozic nicméně pokračuje tím, že se „startovné nevrací“, a dál propozice uvádí, že v případě nekonání závodů stěžovatel „startovné vrátí“. Tato část propozic naopak vede k závěru, že stěžovateli peníze již patřily a teprve eventuálně by je ze svého vlastnictví vracel zpět účastníkům.

24. Ostatně skutečnost, že propozice připouští dvojí závěr ohledně otázky, zda se stěžovatel stal nebo nestal vlastníkem prostředků, je patrná již z původně rozdílného hodnocení okresního a krajského soudu.

25. Z těchto okolností je tedy zřejmá přinejmenším přetrvávající pochybnost o tom, zda podle smluvního vztahu peníze přešly do vlastnictví stěžovatele (k čemuž se Ústavní soud kloní) či nikoli. Trestní soudy tak nepostavily najisto, zda se opravdu jednalo o pouze svěřené peníze anebo o peníze, které stěžovatel vlastnil. Současně neměly trestní soudy kromě propozic závodu další důkazní prostředky, na základě kterých by mohly tuto skutečnost bez pochybností určit. Za takové situace trestní soudy nesměly stavět na tom, že „startovné“ představovalo pouze svěřené prostředky a měly rozhodnout ve prospěch stěžovatele a zprostit jej obžaloby.

VI. Závěr

26. Ústavní soud z uvedených důvodů došel k závěru, že napadenými rozhodnutími Nejvyšší soud, Krajský soud v Hradci Králové a Okresní soud v Hradci Králové porušily zásadu *in dubio pro reo*, a tím i čl. 40 odst. 2 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadená rozhodnutí zrušil.

27. Věc se tím vrací Okresnímu soudu v Hradci Králové k novému rozhodnutí, přičemž ten bude vázán právním názorem Ústavního soudu. Okresní soud nyní stěžovatele zproští obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 29. září 2026

Jiří Přibán
předseda senátu